

САВРЕМЕНЕ КЊИЖЕВНЕ ТЕОРИЈЕ / КЊИЖЕВНЕ ТЕОРИЈЕ 20. ВЕКА

(Студијски програми: СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК; ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ)

Др Јелена Арсенијевић Митрић, редовна професорка

jmitricarsenijevic@np.ac.rs

Испитна питања:

1. **Развој теорије књижевности** – до 20. века и у 20. веку
2. **Заједничке особине науке о књижевности 20. века**
3. **Руски формализам** (опште одлике и представници, почеци формализма, однос према Де Сосировој лингвистици; Јакобсонова дефиниција поезија, сиже : фабула, појам мотива и мотивације, онеобичавање, однос песничког и обичног језика; комуникацијске функције Романа Јакобсона; књижевна чињеница, схватање књижевне еволуције)
4. **Прашки структурализам** (основне тезе Прашког лингвистичког круга, улога естетске функције у песничком језику; динамичност структуре према Мукаржовском; основни задаци за успостављање методологије историје књижевности према Водички)
5. **Француски структурализам: Ролан Барт** (однос аутора и дела, смрт аутора, структуралистичка делатност, дело : текст, нулти степен писма)
6. **Структурализам и књижевна критика** (Р. Барт, Ж. Женет, Ц. Тодоров)
7. **Тартуско-московска школа**: семиотичари (Лотман)
8. **Феноменологија** (Роман Ингарден, место неодређености, уметничко дело : естетски предмет, слојевита структура уметничког дела и фазе читања према Ингардену, опализација)
9. **Теорија рецепције** (Х. Р. Јаус, хоризонт очекивања, Јаусова идеја „рецепције“ и читаоца)
10. **Теорија рецепције** (В. Изер, апелативна структура књижевног текста, празно место у структури књижевног текста, имплицитни читалац)
11. **М. Бахтин** (контекстуално и креативно разумевање књижевности, хронотоп, реч и концепт туђег говора, теорија говорних жанрова, дијалогизам, полифонијски роман, хетероглосија, карневализација, гротеска, Бахтинова херменеутика)
12. **Психоаналитичка критика** (Фројд)
13. **Психоаналитичка критика** (Јунг)
14. **Архетипска критика** (Н. Фрај)
15. **Наратологија** (опште одлике и представници)
16. **Англосаксонска нова критика** (опште одлике и представници, концепт помног читања, јерес парафраза...)
17. **Постструктурализам**
18. **Деконструкција и деконструктивизам** (Ж. Дерида, Пол де Ман; Деридина критика логоцентризма; појам разлике (différence) и одлагања (différance); замерке деконструкцији)
19. **Фукоов концепт аутора-функције**

20. **Феминизам** (социополитички феминизам, академски феминизам, женске студије, ревизионистичка феминистичка критика, гинеокритика, *écriture feminine*, концепт арахнологије)
21. **Постколонијалне студије** – основне одлике и представници
22. **Студије сећања** – основне одлике и представници
23. **Нови историзам и културни материјализам**
24. **Студије културе** (културална истраживања)

Текстови из одговарајућих тематских области:

1. В. Шкловски, Уметност као поступак
2. Ј. Тињанов, О књижевној еволуцији
3. Ј. Тињанов, Књижевна чињеница
4. Р. Јакобсон, Лингвистика и поетика
5. Б. Ејхенбаум, Како је направљен Гогољев *Шињел*
6. Ј. Мукаржовски, О структурализму
7. В. Изер, Апелативна структура текстова
8. Р. Барт, Од дела до текста; Смрт аутора
9. Ј. Лотман, Одисејево путовање у Дантеовој *Божанственој комедији*
10. С. Фројд, Достојевски и оцеубиство
11. В. Емпсон, Седам типова двосмислености (пример: *Макбет*)
12. А.А. Ричардс, Четири врсте значења
13. Т. С. Елиот, Традиција и индивидуални таленат
14. С. Гринблат, Колање друштвене енергије
15. М. Фуко, Шта је аутор?
16. Ж. Дерида, Структура, знак и игра у дискурсу хуманистичких наука
17. В. Бењамин, Уметничко дело у веку своје техничке репродукције
18. Т. Адорно, М. Хоркхајмер, Културна индустрија

Основна литература:

1. А. Бужињска, М. П. Марковски, *Књижевне теорије XX века*, Службени гласник, Београд, 2009.
2. *Suvremena tumačenja književnosti*, група аутора (Zdenko Lešić i dr.), Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2006.
3. Зденко Лешић, *Теорија књижевности*, Службени гласник, Београд, 2008.